

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscrise nu să inape-
lazi.

Unde ne sunt trădătorii?

— Articol din afară. —

Ziarul autorizat „Românul”, în loc de a cere să-și dovedească acuzațiile de trădare, ce a ridicat contra „Tribunei” și bănuielele spurcate, cu cari a otrăvit sufletele cetitorilor săi, s'a apucat acum la sfârșitul anului, să macine seria interminabilă de articole ale dlui Popovici și efusiunile ditirambice ale dlui Vaida despre munificența advocaților noștri.

Domnii instalați în palatul din strada Zrinyi ar avea însă, înainte de toate, datoria să dovedească tradarea „Tribunei” și prin aceasta să justifice dreptul de existență al ziarului lor în Arad!

Neîmplinindu-și ei această datorie elementară, publicul cetitor va fi nevoit a repeta mereu întrebările: Ce-i cu tradarea? și: *Unde ne sunt trădătorii?*

După un an întreg de întortochieri și injurături cătrănite d. Goldiș s'a văzut în sfârșit constrâns a-și mărturisi păcatul și a recunoaște, că faimosul articol scris în două limbi și plin de temenele turcești la adresa contelui Tisza István, este fătul D-Sale.

Publicând acest articol din nou în numărul 264 al „Românului” autorizat, d. Vasile Goldiș declară, că *îl susține și astăzi în întregime*, exprimându-și totodată, durerea, că „îmbătrânește, puterile-i slăbesc și nu mai este în stare să scrie și acum articole atât de frumoase(?) ca cel din 1903 intitulat: „Contele Tisza István”.

După cum se vede, d. Goldiș are idei destul de favorabile despre sine și apreciază cu adorabilă bună voință paternă produsele sale ziaristice din trecut. Despre cele din prezent nu-și poate permite nici chiar Dsa a crede, că sunt frumoase ori vrednice de laudă.

Deocamdată însă nu ne privește felul, cum își măgulește d. Goldiș vanitatea de autor. Întrebarea principală, ce se impune, e aceasta: omul care a scris la 1903 în două limbi un astfel de articol, poate fi considerat ca aderent al programului nostru din 1881 ori mai curînd ca un trădător al acestui program?

Se știe, că chiar punctul I. al acestui program obligă pe toți adherenții partidului nostru național a lupta „pentru recăștigarea autonomiei Transilvaniei”.

Cetitorii își vor aduce aminte, cum autorizații dela „Românul” au cercat să făurască contra „Tribunei” o acuzație de trădare și din motiv, că „Tribuna” nu ar fi publicat în anii din urmă nici măcar un articol despre „autonomia Transilvaniei”. Motivul acesta însă, era scornit de răutatea acuzatorilor și se putea sprijini numai pe complecta lor lipsă de scrupule în dis-

cuțiile ziaristice. Căci dacă ar fi voit să mărturisească adevărul, ar fi trebuit să spună, că în numărul 178 din 1910 au cetit în „Tribuna” un articol de fond, tratând tocmai despre „autonomia Transilvaniei”, în care se demonstra, cum acest postulat politic a trebuit să se accepte ca primul punct al programului nostru politic până la alte timpuri mai bune, când în locul autonomiei, restrînsă la hotarele Transilvaniei, urmează să fie luată în program: *autonomia națională a tuturor Românilor de sub coroana Sfântului Ștefan*.

Ei bine, în articolul dlui Goldiș din 1903 nici cu un singur cuvânt nu se face amintire despre acest punct cardinal al programului nostru național politic, pe care ar trebui să-l respecte până la ultima literă toți cei ce se cred în drept a timbra pe alții ca trădători ai partidului și ai programului...

Dar nu numai atât! Dacă d. Goldiș nu își aducea la 1903 aminte nici de autonomia Transilvaniei, nici de autonomia națională, în schimb nu se sfia a face enunțaiuni, cari din punct de vedere doctrinar și dogmatic sunt în directă contradicție nu numai cu litera, dar și cu spiritul programului nostru național.

D. Goldiș subliniază următoarea enunțaiune, care cuprinde în sine o capitulare formală a aspirațiilor noastre naționale în fața absurdei și imposibilei „idei de stat maghiar”:

„*Recunoaștem fără înconjur și fără gând rezervat — astfel se insinua Goldiș lui Tisza la 1903 — unitatea politică a statului ungar și gata suntem a ne da sângele și avutul nostru pentru această unitate politică(!) și pentru susținerea neștirbită a integrității teritoriale a statului ungar(!) până atunci, până când acest stat va garanta prin instituțiuni tari și neîndoelnice condițiunile posibilității de a ne desvolta pe temeiurile firei noastre individuale etnice naționale...* și mai departe: „cu scârbă ne lăpădăm de nebunii, cari ar voi să ne pustiască cu veninul tradării de patrie, care pentru noi este identic cu tradarea de neam”.

Deși d. Goldiș are încâtva darul de a scrie cu o claritate dodonică, deși frazele citate par a fi meșteșugite cu oare-care iscusință, cetitorii textului maghiar, mai ales „patrioții” neaoși, sub acei „nebuni cari ar voi să ne pustiască cu veninul tradării de patrie”, au înțeles negreșit pe adherenții programului din 1881, considerat din partea Maghiarilor ca un act de trădare de patrie. După noțiunea curentă a cuvântului „trădător de patrie”, acestei catego-

rii aparțin în Ungaria numai conducătorii naționaliști, mai ales Români, și socialiștii. Evident, că în articolul dedicat contelui Tisza István la cei din urmă nu se face nici o aluzie. Deci veninoșii trădători de patrie, de cari se lăpăda atunci d. Goldiș nu puteau fi alții decât adherenții programului din 1881.

Că d. Goldiș este un ostaș convins și un apărător devotat al ideii de stat național maghiar, o știm și din articolul, ce a publicat în „Tribuna” cu prilejul apariției lucrării dlui A. C. Popovici: „Die vereinigten Staaten von Österreich”. Când presa română saluta cu însuflețire unanimă apariția acestei interesante lucrări, d. Goldiș, potrivit firei și convingerilor sale politice, a aflat de bine a se constitui în vajnic apărător al caracterului istoric, unitar al Ungariei. Adevărat, că articolul acela și-l'a știut utiliza „foarte cu efect” într'un discurs parlamentar, spre marele gaudiu al contelui negru: Adrássy Gyula, pe care va fi și reușit a-l convinge, că dulcea patrie maghiară nu e amenințată de nici un pericol din partea Românilor, până când în partidul lor își găsește apărători, ca pe d. Goldiș, în stare ori când a paraliza pornirile unui agitator neînfrinat ca Aurel C. Popovici.

În privința primului punct din programul dela 1881 d. Goldiș a fost totdeauna sceptic, nehotărît și lipsit de curajul civic, pe care l'a avut d. e. d. Maniu, singurul dintre deputații români, care a declarat în Camera ungară, că dânsul va lupta pentru autonomia Transilvaniei — și singurul care în chestia autonomiei naționale a știut să mărturisească la 1908 convingerile tari ca acestea: „Poporul român nici când nu va renunța la aspirațiunile sale și la drepturile sale, cari izvoresc în mod firesc din ființa lui națională. Nici când nu se va mulțumi „să fie judecat și administrat și lăsat să se desvolte în limba și cultura sa”, ci va pretinde totdeauna ca el însuș să se judece. să se administreze și el însuș să-și protejeze înaintarea limbei și culturii sale cu toată puterea statului, care trebuie să fie în toată puterea cuvântului și a lui”.

(Să se compare aceste cuvinte ale dlui Maniu cu ceea ce spune Treitschke: „Es ist eben unmöglich, dass eine Nation selbst nur bloss verwaltet wird; irgendwie selbst zu verwalten ist der Drang eines jeden tüchtigen Volkes”).

Despre toate aceste cerințe elementare ale autonomiei naționale d. Goldiș însă nici nu vrea să facă amintire în articolul său din 1903. Ceea ce se explică prin im-

prejurarea că d. Goldiș a scris acel articol cu vădita intenție de a se recomanda pe sine și pe ortacii săi de atunci — „conlitorghisitorii” și osândiții de astăzi — în grațiile mântuitorului Tisza, de dragul căruia a dat uitării cerința cea mai de că-potenie a programului național.

Dar nu numai contra punctului I. al programului național a păcătuit d. Goldiș, ci și contra punctului II din acelaș program, care obligă pe toți aderentii partidului național să lupte pentru „introducerea ex lege a limbii limbei române în toate ținuturile locuite de Români, atât în administrațiune, cât și în justiție”. D. Goldiș va fi crezut că contribuie la realizarea acestui postulat politic, introducând singur și de bună voie limba maghiară acolo, unde această limbă nu avea ce să caute: în ziaristica națională română!

Prin această cutezanță herostratică a sa d. Goldiș a venit în conflict și cu punctul VII al programului nostru național din 1881.

Pentru susținerea școalelor confesionale — postulatul politic cuprins în al V-lea punct al programului național — știm, cum a luptat d. Goldiș: sfătuind corporațiile bisericesti, din cari face parte, și insistând, ca să închinăm toate școalele dintr'odată și să lăsăm educația poporului în grija dușmanilor seculari. Deci și în punctul acesta a lucrat nu ca un aderent, ci ca un trădător al programului nostru național!...

Ne întrebăm deci: un politician care în chipul acesta a luptat în sfera sa de activitate pentru realizarea singuraticelor puncte din programul nostru național, mai poate el avea dreptul de a arunca asupra altora acuzația trădării?

Să răspundă la această întrebare cetitorii și d. Dr. V. Branicea, care după articolul unguresc al dlui Goldiș din 1903 a putut să procească „cu certitudine matematică” țigăniile, ce aveau să zguduie

Aradul și întreg românismul ciscarpatin la 1910—1911...

Dar dacă d. Goldiș a fost atât de „intransigent” în naționalismul său, încât a putut să desconsidere rind pe rind atâtea puncte ale programului din 1881, să vedem, poate a ținut mai bine seamă de ele și le-a respectat mai conștientos marele elector dela Ceica și celebrul organizator Suciș?

Fiindcă de câte ori vine vorba de acest providențial bărbat al desorganizării noastre naționale politice, trebuie să ne aducem aminte și de principalul argument cu care operează Dsa în discuții ziaristice: barosul, — de aceea fie-ne permis a chema pe venerabila „Gazeta Transilvaniei” în ajutor, să ne scape din necaz, dându-ne ea răspuns la întrebarea de sus.

În numărul 120 din 1905 al „Gazetei” s'a publicat un articol sub titlul: „Concesiuni în detrimentul iubirii de neam”, în care activitatea politică a fenomenalului Suciș și a ortacilor săi este apreciată, după cum urmează:

„Deputatul Dr. Ioan Suciș a ținut să rostească și el o vorbire în dietă, potrivit du-i tenorul astfel, ca să nu displică „colegului său” Apponyi și opoziției coaliate. Această vorbire, deși insistând asupra unor lucruri aproape bagatele și cuprinzând orizonturi politice foarte înguste, sau poate chiar pentru aceasta, a întâmpinat în multe rânduri vii aprobări din partea deputaților unguri, mai ales a celor din opoziție. Și nu e mirare! Prea firesc, că Ungurilor le sunt binevenite enunțările de felul celor cuprinse în vorbirea deputatului Suciș, care dela început a declarat, că va avea în vedere în primul rând exclusiv interesele națiunii maghiare, iar interesele neamului său le va accentua numai per tangentem, cum a și făcut.

„Ce însemnează aceasta? Un deputat român merge în parlamentul din Budapesta, ca să-și cheltuiască oratoria într-

apărarea intereselor națiunii maghiare? Dar aceste interese nu erau avizate la apărarea dlui Suciș; ele își aveau demult apărătorii lor destul de înfocați și rășboinici, cari toți, fără colorit de partid, pe zi ce merge, devin tot mai agresivi și mai periculoși pentru interesele noastre românești. Impotriva acestora ne-ar fi trebuit luptători ageri și de ispravă, iar nu oameni, cari se duc la dietă cu gândul de a face „concesiuni în detrimentul iubirii de neam”, cum s'a exprimat Dr. Suciș.

„Între toate vorbirile, câte se vor fi roștit după vremuri pentru apărarea cauzei noastre românești, a dlui Suciș e unică în felul ei. Desfidem pe ori cine să-i poată afla păreche în analele luptelor noastre naționale-politice. Nu, de sigur, pentru că înaintașii noștri au luptat cu bărbăție, în firma convingere, că se jertfesc pentru o cauză sfântă și dreaptă și în speranța, că stăruințele lor necurmăte totuș vor trebui să fie cândva încununăte de succes. *Wer's Recht hat und Geduld, für den kommt auch die Zeit!*”

„În schimb însă ce vedem la luptătorii activiști de azi, eroii frazei ungurești și diocii prea puțin pedepsiți întru tainele limbei și istoriei noastre naționale?

„Cuprinși de un neastâmpăr pueril, cu dorul de-a face politică, ei au spart solidaritatea atât de indispensabilă unui neam. Asuprit și au pornit în grabă febrilă la Budapesta, ca să facă concesiuni, în schimbul cărora nimenea nu le imbie nimica, — și să arate, că și ei știu vorbi ungurește.

„Aceasta e toată isprava lor de până acum: i-au lăudat gazetele ungurești, că vorbesc corect limba maghiară. ....

„Nici speranță de vre-o izbândă cât de mică nu poate lega nimenea de o luptă, care în chipul acesta se începe prin abandonarea celor mai neînălăturabile exigențe ale neamului și prin lunecarea pe povârnișul concesiunilor.

In voia soartei.

— Note de drum. —

De C. Georgescu-Muntean.

Vestmintele noastre de oraș ne cam supără, dar oamenii de pe aici, sunt buni, plini de voie bună și ne împacă-m repede, repede. Simpli la grai și veșnic rizători, plini de sănătate cu rumeala în obraji, ai întrupată icoana adevăratului om de munte voinic și sănătos. Mai încolo se învârt jocuri în sunetul subțire al vioarei și dangătul cobzei. Se joacă „Briulețul” apoi „Hora”. Chiotele nu mai conțeneș. Un flăcău mai isteț roștește cu capul dat pe spate strigături:

Frunză verde de migdală,
Draga neică-i bălăioară,
Ochii ei mă bagă 'n boală,
Sprincenele mă omoară.
Și dacă mor putrezesc
Ochii tăi nu mai privesc.

Ori

Frunză verde baraboi,
Intoarceți hora câte doi,
Și la dreapta apucați
Pe fetițe sărutați.

Arcușul alunecă par'că mai ușor când un flăcăuș mândru, cu mustața o umbră și cu sprincenele imbinăte din plin strigă:

Frunzuliță și-o cicoare
Tinde struna lăutare
Să s'audă 'n depărtare
C'am făcut dragoste mare.

iar după câteva învârtituri pe astălaltă:

I-auzi, i-auzi, i-auzi ia
Intoarceți hora tot așa,
C'a venit mândruța mea
Și-o să mă sărut cu ea.

Privim așa prin vălul ăsta de lume, ne frecăm unii de alții și ne simțim bine. De prin cărciumi vine cânt de vioară, cânt de-alesu. În preajma meselor, bătrînii cinstesc din belșug, uitând din griji și amărăciuni.

Mai încolo la larg, un munte de om, care se pare c'a băut prea mult data asta, căci a adunat în preajmă-i o sumedenie de copii în cămeși, spune nu știu cui c'a fost la luptă cu muscali și cu turci. Câte un drac de copil îl mai trage din când în când de haină, iar moșul îngăimează câte-o injurătură din celea muntenești care împrăștie pentru o vreme ceata gălăgioasă de copii....

Sunt ceasurile aproape 4 și socotim că-i vremea de vizită. În drum întâlnim pe dșoara Mărioara Popoescu, fiica cea mare a preotului Samson, ni-o închipuim după doliul și după oare-cari trăsături asemănătoare în familia preotului. Ne prezentăm. E veselă și spune cu grai repede, rîzătoare ceea ce o face nespus de plăcută, că ne-adăsta pentru masă. Arătăm câteva din pricinile ce ne-au făcut să nu venim, în vreme ce o luăm încetul către casă. În curte întâlnim pe dna Popoescu. Nu știu cum, dar la vederea sa m'am simțit înfiorat, mi-a revenit în fața ochilor tabloul celtr din urmă momente ale fiului său.

Intrăm în salonul gătit frumos, încăpător, plin de răcoare, cu aceeaș atmosferă primitoare

și cu acel suflu aducător aminte că pe aici a umblat o ființă dragă, dusă și care a stat poate și pe scaunul pe care m'am așezat eu de câteva momente. Rînd pe rînd văd și restul copiilor, pe sorioara cecălată, micuța domnișoară Sylvia Popoescu, premiata concursului de porturi naționale din anul trecut dela Cămpina, — pe frații mai mari și pe zimbătorul Neculai, cel ce pare că-i icoana adevărată a celui pierdut. Și par'că aici, în tăcerea ce se lasă, aștept pe cineva, căruia i-am făgăduit să-i văd căminul lui, părinții, surorile și frații lui, într'o seară de toamnă târzie. Zădarnică așteptare!... Mă simt atât de îndurerat, cu cât mă încredințez de realitate. Vorba se scurge liniștită, amintiri, reflexii, păreri, și principii personale sunt subiecte care încheagă dela o vreme discuții serioase.

Cățiva mosafiri noi, aduc vești nouă și convorbirile se încing cu tot dinadinsul. Ne simțim clipă cu clipă mai la larg, inimile ni-se deschid cu totul dela o vreme. Venirea preotului Samson, plin de veșnică-i voie bună, liniștit ca după somn, aduce mulțumire în inimile celor veniți și iacă-tă-ne întinși la sfat, nu glumă, desmormântând din trecut amintiri, icoane de dascăli cu obiceiuri de-ale lor, întâmplări ce ne înveselesc pentru moment și fac să treacă vremea.

Oltre seară o luăm cu toții către obor. În drum ne oprim pe la „Nca Lache” cum îi zic Brezenii. În sala neîncăpătoare se joacă „Ca la Breaza”. Jocul ăsta m'a impresionat încă dela Provita prin delicateta mișcărilor, prin muzica săltăreată și ținam cu tot dinadinsul s'o văd jucată și aici, la obârșia ei. În drum fac cunoștințe multe, care

„Pe cei câțiva deputați români de sigur nu i-au trimis alegătorii lor în dieta țării, ca să facă complimente opoziției maghiare din care va ieși guvernul de mâne, nici ca să-i asigure — cu rost și fără rost, și când e trebuință și când nu e — cât de patrioți sunt Românii și cât de unguerește știu ei simți... Nici n'au fost trimiși acolo, ca constituindu-se într'un club al lor deosebit, să decreteze ca limbă oficială în consfăturile lor tocmai pe aceea, în contra despotismului căreia s'au făgăduit înainte de alegeri, că vor lupta din răsuputeri.

„Nu „concesiuni în detrimentul iubirii de neam”, ci o luptă energetică și înțeleaptă pentru drepturile limbei, care cuprinde întreagă comoara vieții sufletești a neamului nostru — luptă fără șovăire le-ar impune o „datorință patriotică” bine înțeleasă.

„Dar presemnele sunt așa de cobitoare, încât îndreptățesc pe ori care cercetător mai de aproape al lucrurilor la concluziunea, că această activitate, astfel inaugurată, la nimica bun nu va putea duce, pentru că nu pare de loc a fi o luptă demnă și serioasă, ci mai curînd închinarea steagului și încă o închinare fără luptă, care nici barem provocată de necesitatea neiertătoare a împrejurărilor nu era, ci numai așa din bun senin, de dragul de a face politică”.

Cine nu recunoaște în articolul „Gazetei” din 1905 glasul de Cassandră îndurată?

Dar unde era pe atunci comitetul național? Pentru ce nu-și îndeplinea datoria de a anatemiza „Gazeta”, pentru astfel de aprecieri trădătoare? Ori nu era încă descoperită miraculoasa rețetă din 20 Decembrie 1910, izvorită din creerii atâtor fruntași doctori în drept și medicină? Și d. Suciucum de nu scotea atunci „barosul” să organizeze pe biata „Gazetă” și s'o învețe disciplină de partid?

Căci acuzația, ce ridică la 1905 „Ga-

zeta” contra organizatorului Suciucum și a tovarășilor săi de ispravă, nu era mai mică, decât cea ridicată la 1910 de comitet și la 1911 de ziarul „Românul” contra „Tribunei”? Și faptele lor dovedesc, că nici nu era cu totul lipsită de temeii.

Articolul unguereșc al dlui Goldiș a făcut începutul la 1903, declarația dlui Suciucum dela 1905 cu „concesiunile în detrimentul iubirii de neam” a continuat pornirea trădării, pe care avea s'o încununeze Mangra la 1910, prin pășirea și cuvântarea sa dela Ceica.

Dacă este adevărat, că „Tribuna” din Arad s'a înființat cu scopul ascuns de a pregăti guvernamentalizarea partidului național român — și acum, după ce cunoaștem oamenii, nu avem motiv de a ne mai îndoii — tot atât de adevărat este, că Goga și colaboratorii de azi ai „Tribunei” au meritul incontestabil de a fi mântuit acest ziar din ghiarele trădătorilor, cari s'au împărășiat ca făina orbilor: Mangra — în bârlogul rușinei și imbecilității sale la Oradea, iar Goldiș și Suciucum în palatul gloriei lor autorizate în strada Zrinyi. Nădăjduim, că în conștiința lor națională se vor simți tot atât de împăcați și triumfători și cei din urmă ca și cel dintâi...

Națiunea „recunoscătoare” ar fi în drept să adreseze la tustrei cunoscutele cuvinte de adio, ticluite cu măestrie de Grigorie Alexandrescu:

Adio, lung adio și fără revedere
Depart, mult departe fugiți din țara
mea

Pustiul Siberiei v'asteaptă cu plăcere
Pământul să vă 'nghită și Dracu să vă ia!

Cetățui „pierdute”. Gazetele unguerești au o nouă pricină să plângă pe ruinele cetățuilor unguerești pierdute. De astă-dată „Pesti Hirlep” bate clopotul într'o dungă. Într'un articol al unui număr mai recent, un aumit Dr. Csányi Gusztáv, scrie despre viitoarea alegere de primar din Lugoj și despre fondurile grănițerești din Năsăud.

Cică pentru postul de primar din Lugoj, partidul guvernamental a candidat pe un român cu numele Băltescu, iar românii ar voi să-l aleagă pe protonotarul orașului, Florescu. Băltescu s'a dat până acum de român moderat, Florescu însă e un agitator care dorește domnia naționalităților. Domnul Csányi dăscălește partidul guvernamental din Lugoj pentru că a candidat un român după naștere și cere un candidat ungar care ar reuși față de voturile românilor din acest centru (!) maghiar.

A doua veste tristă despre primejdia întăririi românilor este în legătură cu fondurile grănițerești din Năsăud, cari, în urma slăbiciunii guvernului de astăzi, ar fi gata să înceapă (!) pe mâinile românilor. Dacă lucrul acesta se va întâmpla atunci și Năsăudul și împrejurile lui vor fi desființate pentru unguri.

Toate aceste nu ne mai impresionează de loc. Ne mirăm numai de unde își ia acest domn Csányi tupeul să numească Lugojul și Năsăudul centru unguerești? Cum poate să înceapă pe mâinile românilor o avere ca fondurile grănițerești, care este a lor? Cât privește alegerea de primar din Lugoj, nu ne îndoim că după pilda ziarului unguereșc, românii își vor strânge rândurile și vor ști să-și impună voința lor împotriva tuturor cari atentează la exercitarea drepturilor lor.

Gimnaziu catolic în Oravița. Consiliul comunal din Oravița a hotărât să facă pașii necesari pentru înființarea unui gimnaziu catolic. Episcopul Glattfelder va contribui la susținerea gimnaziului anual cu 8000 cor. și tot atâta comunele din jur. Dela stat se așteaptă un ajutor de 300—400.000 coroane.

Ținutul Oraviței este ținut românesc. La înființarea acestui gimnaziu trebuie să se ție, deci, seamă și de drepturile limbii materne ale populației românești.

Sperăm că, la vremea sa, unul dintre deputații noștri va aduce în discuție, în Cameră, chestiunea aceasta.

Alegere de deputat la Rittberg. În cercurile politice din Budapesta se svonește că mandatul de deputat al cercului Rittberg (comitatul Torontal) va ajunge în vacanță. Actualul deputat, baronul Orosdy Fülöp va fi anume numit prin Maj. Sa membru al Camerei magnatilor.

Partidul guvernamental va oferi candidatura lui Justh József, mare proprietar în Moriczfalva. Alegătorii români și șvabi, împreună, alcătuiesc majoritatea în cerc.

an aceeaș voie bună și cu acelaș veșnic zîmbet pe buze. Din sala de joc vin sunete de vioară, se joacă „Sultănoia” apoi o vreme săltăreata horă. Strigăturile din nou încep să răsune.

Frunză vrede și-o simică,
Cine dragostea îmi strică,
Dumnezeu să nu-i dea pace
Pe-un s'o duce și-or ce'ar face.

Ori:

Bade, de dor și de drag,
Ți-am scris numele pe prag,
Scrie-mi-l și tu pe-al meu
Într'un colț de chischindeu
Ca să-ți iert păcatul tău;
Păcatul și jurământul
Nu te-ar mai răbda pământul.

Seara se lăsă încet, încet. Un zabranic subțire, oa o maramă străvezie albastră, tremură parcă pe de-asupra munților stăvilind privirea și pășește încet, încet peste sat. În amurgul neînchis de frumos adie de undeva, de deprate cântarea duioasă înlăcrimată a buciului. Cumpenile celor câteva puturi încep să tipe prelun anoi de departe se aude cântecile din fluier ale ciobă-

nașului pe dealurile învecinate, în vreme ce talanga vitelor se aude în capul uliței, care te impresionează așa de mult, îți lasă o undă de melancolie ca și cel din noaptea Invierii; iar de undeva, dintr'o casă, dintr'o grădină nu știu de unde, prinde a se auzi un glas de copilă, ce se înalță duios, tremurător o vreme în amurgul de vară din ce în ce mai de nepătruns.

Părintele Samson cu întreaga familie m'au hotărât să rămân și pentru mâne prin Breaza...

25 Iunie.

Des de dimineață m'am trezit astăzi, ca nicio-dată poate, în viața mea. Odaia îi scaldată în lumină. Cele câteva mâni de apă aruncate pe față mă dosmetecesc de-a binele. Mă îmbrac în grabă și după aceea ies afară. Nimeni din ai casei nu s'a sculat. Un cocos de prin vecini, mai somnoroș, își trimbitează în depărtări acuma cutcurigul lui prelung. Dintr'o curte de pe aproape un muget de vacă se ridică chemător; de undeva un fluierat; găgăit de găște în vreme ce vârfurile munților învecinai se luminează încet, încet, risipind întunerecul nopții. În liniște, netulburat, pot să văd mai bine satul.

Ies pe șoseaua dreaptă, străjuită de căsuțe drăguțe, cu ferestre înflorate cu chemare roșii, albastre ori galbene, cu garduri mari, livezi de pruni întinse, cu covoare verzi de iarbă deasă, pe de desubturi, cu roade date 'n copt, în mireasma florilor și a verdeții rourate, care-ți umple trupul, te face mai vii, mai dispus. Ici și colo răsare la un gard, ori din frunzișul des al pomilor, copile înalte, cu sprincene din plin îmbinate pe albea chipului, cu obraji rumeni ca bujorul, cu zîmbetul veșnic pe buze, cu voie bună, — și-ți mulțămesc voioase la „bună dimineață” ce i-o arunci în trecere. Pretutindeni e viață de cu răsăritul soarelui până noaptea târziu...

Mi-am trecut tot timpul astăzi în casă. Soarele prea tare ne-a făcut să lăsăm de grabă transparentele dela ferestre și după cină strînși în salonașul cu gust gătit să mai povestim, noi cei tineri, de ale noastre...

Pe seară mi-a fost rău. O criză de nervi, provenită nici eu nu știu din ce pricină m'a făcut să stau acasă, să lipsesc dela petrecerea cu joc ce se dă la școală în astă seară, de tineretul de aici. Am hoinărit așa singuratic o vreme pe ulițele

NEUMANN M.

GROITOR PENTRU DOMNI.

Furnisorul curții ces regale și cameriale.

Costume: Frack, Smoking, Rendgol și Sagnet gata sau croite după măsură, fără obiecțiune, admirabil lucrate.

**Magazin de haine
pentru bărbați, copii și fetițe**

ARAD

A cui va fi puterea. Sub acest titlu ziarul „Alkotmány” organul partidului popular, dă azi o interesantă perspectivă — firește numai verosimilă — a viitorului apropiat în politica ungară.

Semnatura situației — spune „Alkotmány” — e că primul ministru vrea să rămâie, în ciuda multelor sale inuccese. O atmosferă de nesigurăranță n'a fost însă de mult ca astăzi. În sânul partidului guvernamental sunt mulți cari îl consideră pe contele Khuen — căzut și tot mai verosimilă se țese la suprafață combinația cu un cabinet Lukács László. Această combinație plutește în aer în fel de fel de versiuni. Lukács, ministrul de finanțe, ci că ar fi găsit soluția definitivă a situației, împăcând și reformele militare și chestia reformei electorale și — în consecință — firește și pe Justh. Soluția aceasta ar îmbrăca formele unei noi coaliții și anume în chipul următor: partidul lui Justh ar primi portofoliul de comerț (contele Batthyány Tivadar) și pe cel de justiție (Holló Lajos), iar partidul lui Kossuth portofoliul de finanțe (Désy Zoltán), rămânând celelalte portofolii partidului guvernamental de azi și rezervându-i-se contelui Tisza portofoliul de interne. Deosebirea între coaliția aceasta și cea din trecut, se resumă în faptul, că realizându-se ar fi compusă din elemente în majoritate 67-iste. Cu toate că Tisza, pe timpul coaliției lui Wekerle, lansându-se ideea unui cabinet Lukács-Justh, se revoltase atât demult încât interzise membrilor clubului Nemzeti Társaskör să primească vre-un portofoliu în acest cabinet, azi situația e de așa, că înlesnește o combinație la fel. În realitate noua coaliție ar ținti doar numai desarmarea opoziției și, în consecință, păstrarea unității în partidul guvernamental.

Combinația aceasta a ziarului „Alkotmány” e atât de imorală, încât, considerând viața politică a potrivnicilor noștri, ni-se pare prea ușoară de realizat de îndatăce situația contelui Khuen se va mai fi slăbit prin vre-un inucces de felul celor arute.

Goldiș & Apponyi.

Primum din Ospedaletti, dela d. Lazar Triteanu, asesor consistorial, următoarea scrisoare:

Domnule Redactor,

A scris cineva în „Tribuna”, că fostul ministru de culte și instrucțiune publică, contele Apponyi Albert s'a exprimat către un asesor consistorial din Sibiu, că d. Vas. Goldiș „minte conștient — tudatosan hazudik”.

Din 1 Decembrie v. a. c. sunt în concediu, departe de petecul de pământ pe care se desfășură războiul fratricid. Încă înainte de a pleca în concediu am auzit, că d. V. Goldiș, s'a adresat d-ilor deputați dietali Dr. Iosif Siegescu și Constantin Burdea cerându-le declarații de rehabilitare morală. Nu știu ce atestate de conduită îi vor fi eliberat dnii deputații mai sus pomeniți. Aud însă că d. Goldiș a publicat în „Românul” o scrisoare a contelui Apponyi, în care acesta declară, că nu știe când și între ce împrejurări ar fi zis că d-sa (V. Goldiș) „minte conștient”. D. V. Goldiș consideră această scrisoare dovadă suficientă pentru rehabilitarea Dsae și asupra asesorului consistorial din Sibiu se descarcă cu cele mai grosolane epitețe, cari nu sunt obișnuite între oameni culti. Aceste epitețe îl privesc pe Dsa. — În meritul afacerii, față cu scrisoarea publicată, adevărul e, că în toamna anului 1909, după congresul național-bisericesc, contele Apponyi în cabinetul său de lucru, s'a exprimat către mine că

„Goldis László tudatosan hazudik”.

Când anume și între ce împrejurări, voi spune amănunțit după reîntoarcerea mea acasă, consultându-mi însemnările făcute asupra incidentului penibil. Deci puțințică răbdare ilustre V. Goldiș și te asi-

gur că-ți voi răspunde după cum va cere trebuința. N'am obiceiul să rămân dator.

Ospedaletti la 18 Decembrie v. 1911.

Lazar Triteanu,
Asesor consistorial.

O nouă teorie.

De Vasile C. Osvadă.

Fără îndoială, d. Dr. Voicu Nițescu, avocat și redactor la „Gazeta”, dă dovada unui înalt sentiment de colegialitate, când se face apărătorul „advocătimii” române prin articolul publicat la loc de frunte în numărul de Duminecă al „Gazetei Transilvaniei” în care „protestează energic împotriva acelor cari atacând și desfidând pe toți (sublinierea e din gazeta) advocații români.”

Tot asemenea d. Dr. Vaida-Voievod prin articolul său publicat în „Românul” din Arad — ajuns publicului într'o zi cu acela din „Gazeta” — respinge cu indignare „micșorarea și ponegrirea”, ce s'ar face „nimbului și valorii corpului advocaților români.”

Energicele proteste, în felul cum s'au făcut, puteau lipsi, dupăce nu s'a găsit un singur om și nu s'a scris un singur cuvânt prin care s'ar fi atacat vre-odată „toți” advocații ori „corpul” advocaților români.

Inutilele apărări și proteste, departe de a folosi cuiva, sunt foarte potrivite să arunce în și așa destul de hărțuita noastră opinie publică un nou și primejdios măr de ceartă, trecând se înțelege, peste străvezia, dar puțin aleasa încercare de-a împiedeca, acum în preajma înnoirii abonamentelor, intrarea „Tribunei” în casele advocaților.

Prin articolii din vorbă suntem puși, așa din bun senin, în fața unei noi probleme: să se stabilească, mă rog, care clasă, care ocupație, care tagmă este prin ea însăși și nu prin calitățile individuale ale membrilor ei, la locul prim al conducerii pe ori care teren al activității și luptei naționale.

Se înțelege, această fixare, pe care atât d. Dr. Nițescu cât și d. Dr. Vaida o rezolvă fără apel în favorul exclusiv al advocătimii române — se face în vederea îndreptăririlor și privilegiilor ce-ar fi să se împartă în viața obștească a neamului nostru.

Porniți din câteva cuvinte de critică, izvorită din sentimentul publicului chinuit de prea desele arătări ciudate și, de sigur, condannabile, ce se iveau din felul de ași face meseria și din spiritul

satului, apoi prin alecea cu nuci, după ce-am luat un calment. Ca nicăiri aici la Breaza, nu m'a impresionat apusul de soare văzut din splendida alea de nuci, în mireasma ametoitoare a frunzelor pline de suc amăriu, este cu adevărat o splendoare! Este un șirag plin de armonie, un șirag de nenumărate culori pe vărfurile munților depărtați, pe dealurile învecinate, pe apele svăpăiate ale Prahovei și pe cerul albastru curat, până la orizontul roș-auriu. Și cu cât amurgul cade, tot mai greu simți și liniștea aceea adâncă, dumnezeiască, că se lasă treptat, treptat și ea. Și un vânticel par'că adie dela o vreme dinapre riu, prin frunzele nucilor, odată cu muzica nelămurită a valurilor Prahovei. Toate astea sunt pline de atâta poezie, te face să rămâi acolo vreme multă pe mal, până când stelutele încep să se ivească una câte una, oglindindu-și chipul lor, aurii în apele rîului ce par'că acumă curg tot mai liniștite, tot mai tăcute... și care în starea în care mă găsesc eu îmi face atâta bine, mă mângăie par'că în îndurerarea mea...

Pe o bancă, dela mijlocul aleii, m'așez obosit, îndurerat... Mă simt așa de singur pe lume, așa de părăsit! Simt atât de mult lipsa unei ființe dragă care să mă priceapă, să mă mângăie... Odată, demult de tot, am iubit și eu pe cineva, pe o copilă svăpăiată, am iubit-o pentru că o socotiseam un suflet ales, o femeie superioară care pricepea în altfel viața decât ori ce muritor, dar de care m'am înșelat. Pentru ea scriu aceste și multe altele, pentru ea aștern impresiile mele, și ori cât de sarbăde ar fi descrise sunt totuși oglinda credincioasă unde poate privi ori cine, cu atât mai

mult ea, firea și sufletul unui om pribeag ce-am fost eu. Și după ce vor trece ani, după ce colbul uitărei se va așterne peste aceste file îngălbenite, când o va cuprinde nostalgia, atunci le va cети și de mule ori se va trezi poate cu ochii umezi și cu'n regret în suflet, un regret măcar, pentru ființa aceea pribeagă, ce poate atunci se va fi stins departe de ea, și care se odihnește sub un morman de pământ, fără de nici o floare, semnul unei neconținute aduceri aminte pentru cel pierdut, cu o cruce tristă, fără candelă, la căpătâi. Și poate numai atunci, când nu voi mai fi, se va încredința pe deplin, din ceva ce va răsări din rândurile mele și din câte își va aduce aminte, numai atunci se va încredința cât de mult am iubit-o, că am jertfit cele mai frumoase clipe ale vieții mele, clipele scumpe ale tinereții.

Nu, cu adevărat, nu am pe nimeni acum, sunt un suflet stingher, care n'are nici o ființă să-l înțeleagă, să-i spună flacăra ce-i arde simțirea, nu n'am pe nimeni, pe nimeni cui să-i spun cum înțeleg eu viața, care îmi sunt planurile de luptă în viitor, cu care să gust și amarul și dulcele vieții acesteia atât de ciudată...

Și poate acumă-i departe, cine știe unde, poate că în pridvorul casei, privind la acelaș apus de soare ca și mine, în aceste zile de vară și cine știe iarăși unde o duc gândurile!...

26 Iunie.

E Duminecă. M'am sculat tare târziu și-mi pare rău că nu am putut să mă scol de dimineată, așa fi avut o plăcere nespuse să merg la biserică. Nu știu, de un cărd de vreme am prins o dragoste fanatică de lăcașul sfânt al Domnului. Acolo ca nicăiri îmi pare că găsesc mângăierea și liniș-

tea sbuciumului meu sufletesc, acolo în mireasma de tămâie, în fumul de luminări găsesc iertarea greșelilor mele.

M'am sculat trist și cine mă întrebă din casă ce am nu-i pot nici eu răspunde ce am. Am început și pe aici a deveni ciudat pentru ceilalți și răpus pentru mine. Ce gândiam acum câteva zile la Provița! S'au dus toate!... Simt așa uneori, ca și astăzi, un gol în mine, un gol care mă întristează, un gol care îmi face rău, mă face să plâng. De ce? Nici eu nu știu, nici chiar mie înșeu-mi nu mi-aș putea spune.

O preumblare prin sat o vreme, cu toți ai casei, după amiaza zilei acesteia de Iunie, mă mai liniștește puțin. Intrăm după aceea în alea cu nuci. Privesc în vale multă vreme. Prin desigurii, prin cătune, pe malurile Prahovei svăpăiate, mierla-și fluieră toată ziua cântecul ei, cu o priuri repezi câte odată. Pe malul celalalt al rîului cu apa limpede, se ivește la un colț de deal după o vreme, de printre cătune, silueta dreaptă a unei copile, ce încetișor se apropie de mal și liniștită, cu un pic de lene datorită căldurii își desface vestmintele ușoare, și așa goală, nepăsătoare se asvârle șglobie, cu țipete ascuțite, răsunătoare în tăcerea munților, — în apele ce par o clipă înfiorate.

Pe la ceasurile 6 pornim spre gară. Domnișoarele Popescu adastă trecerea unor prietene, către Poiana Tapului. Vor să le arate dragostea prin venirea lor la gară și prin buchetele mari de flori de câmp și de grădină...

...La întoarcere, ne abatem pe la cimitir. Este o dorință a mea ce mi-se satisface fără vrere, n'am cutezat în aceste zile să mi-o manifest, deși

se stăpânește pe tot mai mulți dintre advocații noștri, dăni Dr. Vaida și Dr. Nițescu doresc să imprietenească publicul nostru cu o teorie și ciudată și nouă, anume, să se fixeze rolul unui om în activitatea și în luptele obștești după tagmă și nu după individualitate.

În argumentarea și întru îndreptățirea acestei teorii, dăni Dr. Vaida și Dr. Nițescu despoaie pe toți *advocații* de orice competență, de orice merit, de orice activitate în luptele și în frământările de orice natură, ale neamului românesc. Așa d. Dr. Nițescu afirmă că: „*întreaga muncă uriașă, pe care o desfășură neamul nostru pentru conservarea existenței sale, își are temelul în activitatea desinteresată a advocătimii noastre*”.

D. Dr. Alexandru Vaida-Voevod spune: „Să ne închipuim că nu am avea decât 10—20 advocați. Cine s'ar angaja atunci să facă pe conducătorii în comitate, în congregații, cine i-ar înlocui în comitetul partidului național, cine ar lucra pentru „Astra”, pentru fondul de teatru, cine ar primi în locul lor candidatura la alegeri?”

Ei bine, eu socot că așa pusă chestia, o discuție e cu neputință, căci cu fiecare *argumentare* a celor spuse de d. Dr. Nițescu și d. Dr. Vaida s'ar jigni *memorii*, s'ar jigni *activități* prezente și s'ar demoraliza *promiri* pentru viitor, de câte ori întrupătorul lor din întâmplare nu ar face parte din *tagma* advocătimii române.

Dacă e imposibil ca în fiecare afirmație, vorbind de un sistem, de o reprobare, de o faptă bună ori rea, de o preponderanță de convingeri și lipsă de convingeri, să illustrezi afirmația cu tipuri, cu nume, pronume, locuință și număr de casă, eu socot că e aceeași imposibilitate să încerci scoaterea unei *tagme* în fruntea ori în coada celorlalte *tagme*, în care se găsc și buni și răi.

Toate timpurile și toate *tagmele* au oferit neamului nostru *moșteniri* și *valorii*, pe urma cărora ne-a rămas *moștenire* și *valorii* care se alimentează sentimental și progresul național.

Cui i-a trăsut însă prin minte să spună până acum, că *fără advocătime* n'am fi putut avea de pildă pe: Șincai, Clain, Șaguna, Căpariu, Bărnuțiu, Barițiu, Mocioni — toți bărbați și politici și nici unul advocat. Tot așa în literatură și știință: Diaconovich-Loga, Porcius, Coșbuc, Slavici, Bărescanu, Lăpădatu, Bunea, Goga, Lupas, Agărbicianu, Ciura, Popescu, D. Șpan, Corbu, Todică — nici unul nu e advocat, dar fiecare e un factor important în progresul obștesc. Ori, ca să fim mai simpatici: Vasile Goldiș deputații Dr. Alex. Vaida-Voevod, Vasile Damian, presidentul partidului George Pop de Băsești, părintele Dr. Vasile Lucaciu, sunt ei advocați?

Cu toate aceste toți cei numiți împreună cu mulți alții susțin și alimentează și își cer loc în știrile ce nizușe pentru progresul nostru politic, cultural și economic, deși nu sunt advocați.

Cu asta însă nu ne trece prin minte să afirmăm că tagma advocătimii n'a dat și în trecut și și are și în prezent reprezentanți cu muncă vrednică pe toate terenele. Ne gândim la Dr. Ioan Rațiu, Popovici-Descanu, Maniu, Bre-diceanu, Partenie Cosma, Dr. Gavril Tripou, Dr. Vlad, Dr. Maniu și pleiada de tineri advocați în frunte cu Dr. Bontescu, Dr. Valer Moldovan, Dr. Voicu Nițescu și dacă vreți și alții.

Stabilirea ierarhiei *personalităților* istorice ale luptelor noastre naționale de sigur nu intră nici în competența dlor Vaida și Nițescu, cu atât mai puțin în competența mea.

Încontestabil că tagma advocătimii noastre a adus și aduce reale servicii activității publice naționale. Acest fapt însă nu îndreptățește nici insinuări, nici apărări gratuite „în numele întregii advocătimii”.

Căci deodată cu întetirea luptelor, încetul cu încetul, s'a formulat în opinia publică părerea că o parte din cei vre-o 300 advocați români lasă de dorit și în cele politice și în cele literare și economice. Spiritul gheșeftăresc *al unora*, lipsa nizușii de-a dovedi o deosebire în purtarea *meseriei* lor față de advocații străini, *a altora* — amenință să fie imprimată asupra tagmei, care de sigur că și atunci va avea *excepțiile* sale lăudabile.

Obiectivitatea cercetărilor, de sigur, îndreptățește o critică și mai aspră, cu gândul de a ajuta îndreptarea.

Să nu ne facem nici mai buni, nici mai răi decât suntem.

E cert că în fiecare *tagmă* se ivesc curente și caractere bolnăvicioase, dar după ce tagma advocătimii întotdeauna își întemeiază *reclama meseriei* pe sentimentul național și întotdeauna își cere în *temeiul tagmei* rol în conducere — e firesc ca în fixarea greșelilor de ordin obștesc, tocmai tagma advocătimii să fie ținută mai ales în raza cercetărilor, așa cum sunt ținute și băncile noastre, după ce și aceste au la temelie *reclama* națională.

Urmarea firească ar fi ca *tocmai advocătimii români la postul lor*, așa cum se face la bănci, să și facă chestie de datorie din eruarea și îndreptarea colegilor, a căror activitate ori lipsă de interes dă temei criticelor aspre. Și că sunt astfel de colegi se poate încredința ori cine, frumzărind „*Sematismul advocăților din Ungaria*” în care va găsi o sumedenie de advocați români, pe care nu-

va găsi nici în politica națională, nici în societățile cetitorale, nici în economia obștească, nici în întreținerii de cărți și ziare românești. Și tot acolo se pot găsi advocați, cari chiar și în procesele *politice*, fie electorale, fie contra autorilor, ori gazetelor noastre au cerut și au fost plătiți.

Tot acolo se vor găsi și advocați, cu gheșefturi *nepermise* sub raportul dragostei față de țărutul român. Și, în fine, vor găsi și advocați sub care „*troșnesc podelele*”. Intocmai cum se vor găsi astfel de tipuri și în „*Sematismul preoților și al învățătorilor*”, cum se vor găsi și între profesori, medici, funcționari, negustori, meseriași și mari și mici proprietari.

Cum se dă expresie temerii că între învățătorii și preoții noștri se vor găsi alabi și răi — făcuți așa prin sunetul vor girărilor de întregire de salarii și de congruă; cum se spune că nici profesorii, nici medicii noștri nu sunt scăpați de astfel de „*nenorocite exemplare*” — să se îngăduie, mă rog, să se spună că și între advocații cei cari se zice că fac *singuri* temelie tuturor luptelor și aspirațiilor și progreselor românești, încă se află slabi și răi.

Dacă s'a insistat *mai mult* asupra greșelilor advocătimii s'a făcut dovadă tocmai de importanța ei li-se dă.

A lua la goană o critică justă prin opunerea cinei unei *tagme*, cu care nu s'a răfuit, dar căreia nime nu-i face plocon rolul de conducător, *din simplul motiv că aparține tagmei advocătimei* — o de sigur greșit. A construi ierarhia conducătorilor *din fusceii tagmelor* — formează miezul unei hărțuiele de clase cât se poate de primejdios.

Dacă advocații și advocații advocăților doresc să aperse *tagma* — nizușiască să-i facă pe toți buni și valoroși, atunci, chiar cu primejdia să avem mai mulți generali decât ostași devotați, îi trece opinia publică „*osztatlan állapotban*” — între frunțași ca *tagmă*.

Informatorii confrăților din București.

În zilele trecute iarăș ni-s'a dat un prilej, să vedem cu regret, cât de superficial informată este presa din Regat și în special cea din București asupra stărilor politice dela noi și a discuțiilor noastre interne, cari sunt în curs. N'a fost destul, că ziarele guvernamentale „*Minerva*” și „*Seara*”, inspirate de duhul rău al lui Popovici și de câțiva ziarști de a doua mână, de origine din Ardeal, de un an încoace au răspândit în opinia publică din România felurite insinuațiuni la adresa „*Tribunei*”. Iată acum până și organul socialist „*Adevărul*”, cel mai cetit ziar în Capitală, făcându-se ecoul acelora, cari dirigușe intrigile oficiale dela noi, vine de-și pune coloanele la dispoziția lor, strecurând astfel știri, cu totul false, în rândurile cetitorilor săi.

Avem înaintea noastră acest articol din „*Adevărul*”. Titlul clasic este „*Partidul național și Tribuna*”. E trimis din Budapesta, direct din centrul autorizațiilor noastre. Și este scris de însuși corespondentul gazetei bucureștene, care se iscălește cu literile inițiale L. P. cu numele întreg: Leonard Paukerow. D. ăsta în sfârșit ne este indiferent, căci este cu totul impersonal. Dar ceea-ce ne privește, este faptul, că d-sa transmite cetitorilor „*Adevărului*” asigurarea, că a știut „*să așle opi-*

sunt încunjurat de o deosebită atenție de toți ai casei și ca atare ar trebui să fiu mai la largul meu. Nu știu ce mă face să fiu aici mai stângaci ca nicăiri și ca niciodată!...

Cerul e înorat și pare c'ar vroii să ne mai ude puțin. N'a întârziat mult de altfel, căci de abia am apucat să intrăm pe porțița cimitirului și o ploaie repede, cu picături mari și dese se porni deodată.

Sub adăpostul salcânilor din apropiere adăstăm trecerea ploii de vară...

Intrăm pe porțiță, trecem prin iarba udă, printre morminte și ajungem în sfârșit la mormântul dragului nostru... Ne oprim. O clipă stăm muți, durerea ne răzbește apoi pornim în plâns. Il chemăm. Zădarnic, nimic nu se clinește. Aceiaș tăcere de până aci. Mă simt așa de sdrobot lângă trei ființe ce-s atât de îndurerate. În sfârșit îmi recăștig tăria și după multe încercări, isbutesc a le hotări să plecăm. M'au impresionat prea mult olipele acestea...

Seara — sunt ceasurile 7 și jum. — ne gătim de plecare spre Provița. La ce plec? Nici eu nu știu. N'aș putea răspunde decât: „*Trebuie să plec*” și alt nimic. M'adaștă cineva acolo? Nu, nimeni. Atunci? Nu știu, nu știu nici eu!...

Cerul s'a limpezit; nu mai sunt semne de ploaie. O pornim, eu și prietenul Baicu ce-a stat aceste trei zile lângă mine. — la drum prin Irinești. Drumul obositor, fără obișnuință, îmi pare lung de nesuferit în noaptea ce-a căzut de-a binelea. Luma nu-i pe cer, întunerecul și tăcerea sunt intime pe munte, pare că ești într'un câmp pe care s'a dat cu câteva ceasuri mai înainte o luptă între dușmani. Pe la 10 jum., ruptă de oboseală, ajungem în sfârșit în Provița.

N'aș putea spune nimănui starea de deprimare sufletească în care m'am urcat în pat în seara asta. Am plâns mult și plânsul m'a mai ușurat...

Ne-am trecut zilele de acum numai în durere.

28 Iunie.

De două zile plouă într'una. Nu-i chip de ieșit pe-afară. Ieri am cercat să urcăm muntele. Când ne-am reintors, eram pe la jumătatea calei, a început o ploaie repede. Am ajuns în vale uzi până la piele și plini de noroi. De atunci stăm în casă, ne trecem vremea cu cetitul și din când în când mai și vorbim.

București, Decembrie 10 1911.

Ce poate fi mai frumos cadou de Crăciun?

O garnitură frumoasă de piele englezească!

Unde se poate cumpăra?

La fabrica de mobile: Székely és Réti, Marosvásárhely, Piața Széchenyi-tér 45.

Cumpărătorilor vrednic de încredere se dă și pe rate, fără urcare de preț. — Aranjamente complete pentru dormitoare, prânzitoare, saloane și odăi pentru întreg nță. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese — Prețuri excepțional de ieftine. La cerere mergem chiar și în persoană spre a arăta albumul nostru bogat în mustre.

nile actualilor și foștilor deputați din comitetul executiv al partidului român.”

Iată cum resumă corespondentul din Budapesta al „Adevărului” opiniile oficiale ale comitetului nostru executiv:

1. *Toată lumea românească a putut să se incredințeze, că motivele, pe cari era atacat comitetul de „Tribuna”, sunt absolut nebazate și numai pretexte, pentru a se ajunge scopul, urmărit de proprietarii „Tribunei” de a distruge partidul național, care stătea în calea realizării planurilor lor particulare”.*

Ne oprim la acest punct esențial și nu putem să ne mirăm îndeajuns, de unde își iau autorizații iarăși curajul de a pune, pentru un ziar bucureștean, situația politică dela noi în o lumină așa de falsă? Căci rândurile aceste citate nu cuprind altceva decât niște cunoscute insinuări fantastice, născocite de câțiva inși din comitet, ca un mijloc de operație în potruva „Tribunei”. Cine, din „toată lumea românească”, nu știe însă, că la multiplele somațiuni categorice făcute de noi, ca să ne aducă dovezile necesare pentru confirmarea acelor recriminări, luate din yânt, oficialitatea a rămas tăcând întotdeauna, fără să-și precizeze motivele reale, ci numai pe cele imaginare.

Să ne fie deci îngăduit — în această rectificare, ce o dăm falsilor informatori — ca procedarea asta a câtorva membrii din comitet, de a se jeli de repetite-ori în public, cu aceleași acuzațiuni prinse din lună, s'o considerăm drept o procedare absurdă! Că reflexiunile noastre critice, la adresa atitudinilor politice diverse ale comitetului, sau deputaților din timpul din urmă, provoacă în imaginea unora ideea bizară, că noi căutăm numai „pretext” de a „sparge partidul național” — și de a ne croi „niște planuri particulare” — cum zic dânsii — iarăși sunt numai niște invențiuni ridicole de intriganți, pe cari noi avem să le regretăm. Iar că onorabilii noștri din oficialitate, dintre cari unii așa de cărunți, au putut ajunge în halul de a ne trata cu epitețe de „trădători” și a ne pune în cărcă și nouă, tuturor, o „Jeszenszkiadă” iarăși nu poate vorbi în favoarea lor, sub nici un raport, nici moral, nici intelectual, nici mai ales politic! Intre oameni echilibrați înjosirea de a uza de asemenea arme, evident desperate, fără de avea la îndemână un singur indiciu de argumentare pozitivă, înseamnă o erupție vinovată, un fenomen de neputință sufletească.

Să trecem însă peste celelalte băgăuiele, mai puțin însemnate, pe cari autorizații noștri le-au transmis, drept confesune de credință politică, la „Adevărul” și să ne oprim la un al doilea punct din acest comunicat oficial, către poporul român din Regat, în care brutalitatea frazei neputincioase și neadevărul complet sunt tot așa de transparente, ca și intrigile anterioare. Iată noua insultă a „executivului” comitet:

2. *„Procedarea Tribunei a ajuns apoi pretextul tuturor elementelor șocăielnice, pentru a-și scuza retragerea lor dela lupta dreaptă. (Iarăși un „pretext”. Ori ce cuvânt din această nouă combinație născocită este pur și simplu o minciună! Red. „Trib.”) Astfel că, aderentii, cu cari Tri-*

buna se mândrește, se recrutează din elementele cu sentimente guvernamentale (o grosolană minciună! Red. „Trib.”) și utilitariste (altă prostie! Red. „Trib.”) pe cum și din scriitori tineri, exploatati politicește”...

Nici o boabă din aceasta nouă și scandaluoasă informație, la adresa „Tribunei”, nu este esactă. Găsim însă, că în asemenea criminale scornituri, răspândite anume în sânul opiniei publice din capitala țării românești, sub firma ilustrisimilor noștri diriguitori oficiali, constituie o limpede dovadă de adâncă prăpastie, ce ș'o pregătesc ei singuri. Foliantele noastre din trecut și cele actuale sunt o mărturie a modului intransigent, cum am știut noi să fim folositori cauzei noastre naționale și ne-am deosebit, pururea în materia de prioritate din lupta pentru cultura națională, față de gazetele autorizate și găunoase, cari s'au prăpădit sub ochii noștri, ca ciupercile în farfuriile politicianilor, lacomi de glorie. Recidiva asta cu „Românul” e un păcat din a treia naștere. Așa încât nici vânzătorii șarpelui fără dinți, care scoate limba din fruntea organului autorizat și nici măcar crampele furioase și rânjetele lătărețe ale lui Popovici, necum apucăturile deplorabile din comunicatele comitetului, nu ne vor putea abate dela datarea noastră, ce ne impunem ca organ național, de a apăra și de-aci înainte adevărul și interesele superioare ale neamului nostru, care este în acelaș timp și partidul nostru național.

Aceste sunt scurtele noastre explicații, pe cari le transmitem „Adevărului” și altor gazete bucureștene, cărora le lipsesc informațiile reale și se fac interpreții, de voie sau nevoie, ai confuziilor și tendințelor odioase, ce li-se servesc din partea unui simplu comitet, care n'are altceva de lucru, decât să-și teamă situația și de aceea vociferează.

Înainte de aceste deslușiri, date însă pentru lămuriri necesare, am voi să răspundem câteva rânduri și dlui C. Mille, care, îndată după apariția comunicatului din foaia sa cu mărturisirile cu pricină, a scris un articol, bine-voitor „neînțelegerilor de peste munți”. D-sa, ce e drept, se scuza că „nu cunoaște în deajuns oamenii și faptele ce se întâmplă peste munți, precum și bărbaților politici români din țările subjugate”, deci „în prima linie nu putem să fim buni și imparțiali judecători, și nu ne putem exprima nici aprecierea în favoarea unuia, sau alteia dintre cele două tabere”... După introducerea acesteia, d. Mille e generos cu toți dela noi și ne propune „pacea” din părțile amândouă, ca „să se pună capăt acestor diferende dureroase”...

Mulțumim, firește dlui Mille, acestui înflăcărat apărător al libertății cuvântului și energic străduitor al drepturilor democrației din București, care pretinde a fi, ca publicist, dușmanul cel mai mare al minciunii în presă, — îi mulțumim, că se gândește din când în când și încoace, la trebile dela noi, când, în gazeta sa răspândită, reproduce telegrame și informațiuni, hotărât nesimpatice nouă, celor din jurul „Tribunei” și foarte exagerate, foarte

parțiale, la adresa ciocoilor noștri, — ca să vorbim stilul d-sale.

Am dori însă, pentru viitor cel puțin, ca dnii directori ai ziarelor bucureștene, chiar d. Mille, să caute o informație mai obiectivă asupra stărilor dela noi și a oamenilor, cari luptă cu condeiu, sau cu grai viu în adunări electorale românești. E o pacoste aceasta pe capul presei din Regat, că nu-și ia osteneala să citească presa noastră, ca cel puțin, prin comparațiile celor spuse, dintr'o parte și alta, să-și poată forma o credință mai justă, măcar prin aproximație, despre stările politice ale „Românilor de peste munți.” Din informațiile directe de aici, sau chiar din partea gazetarilor ardelenilor de-acolo, e slabă nădejde să aveți, cum se vede, o linie de conduită mai dreaptă asupra fondului ciorovăielilor dintre noi. Un viitor articol al nostru, pe care-l vom scrie într'adins pentru cercurile din România, va aduce desigur câteva lămuriri asupra unor fenomene, foarte bune de știut și de DVoastră, ca să dobândiți o mai mare siguranță în diriguirea opiniei publice din Regat. Noi nu vă cerem vre-un amestec în moravurile și ciudățeniile astea dela noi, dar voim să vă ținem în curent frățesc, ca să nu vă mai înșele nimeni buna credință.

„Românul” — V. Goldiș — și Bucovinenii.

— Din „Foaia Poporului” din Cernăuți. —

În Arad apare de aproape un an jurnalul „Românul”, ca organ al partidului național român sub direcția dlui Vasile Goldiș, profesor pensionar și secretarul consistoriului din Arad. „Românul” s'a întemeiat cu scopul mărturisit ca să aibă și comitetul un organ „autorizat” și cu gândul născocit de a nimici „Tribuna” care prin critica ei a fost indispus în gradul suprem pe cei din comitetul național. Îndată după apariția „Românului” s'a deschis campania de nimicire. Împotriva „Tribunei” s'a ridicat cea mai gravă acuza: *acuză de trădare*. Răsboiul pornit s'a purtat cu toată furia. Noi, singuri desbinați și deci pățiți, am asistat cu durere la această luptă fratricidă, fără a ne amesteca. Ne-am exprimat numai durerea, că puterea de rezistență a fraților noștri e slăbită prin această luptă violentă. N'am ieșit din rezerva noastră nici acum în urmă când acuzatorii în frunte cu d. Goldiș n'au putut face în curs de un an de zile dovada, care să excludă ori și ce îndoială că, „Tribuna” e trădătoare. Nu ne-am amestecat și nici n'am luat notiță despre afacerea neplăcută pentru Goldiș a alegerii tuchilului său ca episcop la Arad, sau despre articolul unguresc închinat lui Tisza, scurt zis ne-am impus cea mai mare rezervă și am înregistrat numai știrile cari nu atingeau de loc lupta dintre cele două grupări.

D. Goldiș însă, acest deochiat al politicii Românilor din Ungaria, fie că doria să facă o diversiune în opinia publică a fraților din Ardeal, care începea a se interesa inofensiv de faptele „naționaliste” ale confidentului lui Tisza, fie că credea că el e chemat să conducă nu numai neamul românesc din Ungaria, ci și pe cel din Bucovina — celor din România știu că s'a apucat să le deie sfaturi în multe afaceri — și-a angajat un mercenar din Bucovina care să batjocurească pe oamenii de seamă din țară. Și astfel au început să apară articole chilometrice în ziarul lui Goldiș, întâi despre eriza Centralei, articole cari nu aveau tendința să informeze lumea ci să arunce cu noroi în democrații pe cari mercenarul angajat se crede chemat să-i nimiciească. Acest „fruntaș” (tot de așa „fruntași” să aibă Goldiș parte N. R.) Gh. Baltag mai scrie apoi și o poliiloghie politică

în care trage în noroi pe toți oamenii pe care-i arește pe r o n a l. Astfel organul partidului național român din Ungaria, „fruntaș” din Bucovina, D. Goldiș bucuros de acviziție, căci debutantul era tare în invective în insinuări, în improscări, îl laudă pentru fapta lui națională(?) care contribuie la întărirea partidului național român din Ungaria și-l roagă să colaboreze și pe viitor. „Fruntașul” nu refuză, dar curajos cum e și mai de ale că toată lumea dela noi îl cumose dela cele dintâi rinduri, își schimbă numele și de unde până atunci semna Gh. Baltag, acum semnează Cornelius a Lapide. Și astfel apare în unul din numerii din urmă ai „Românului” un articol, care nu ar fi aflat adăpost nici în cea din urmă fițuică-revolver, dar nu în ziarul unui partid. *E cea mai mare mișelie ce-a comis-o vreodată d. Goldiș ca să angajeze pentru ziarul său pana murdăra sa unui mercenar care să batjocurească mai rău ca la ușa cortului.* El care se ridicase contra celor ce combăteau autoritatea comitetului, angajează un corresponsent și-i publică proza, în care nu se discută idei sau fapte, făcându-se chiar cea mai aspră critică, ci în care se batjocoresc oamenii personal ca în cele din urmă spelunei. La atâta ajuns organul partidului. În acest articol mișună expresiile cele mai vulgare, se aruncă învinuirile de hoți, trădători etc. cu cea mai mare liniște și d. Goldiș care se vede are practică în acuzări pe care nu le poate dovedi, tipărește cu plăcere și de sigur că scrie mercenarului său că și-a făcut datoria cum se cade și să continue pentru „întărirea partidului național român din Ungaria”. Că s'a partut publica un astfel de articol cu cele mai grosolane invective personale în organul partidului național român, că d. Oneiul pe care-l cumose cei mai mulți din cei cari conduc politica Românilor din Ungaria e arătat ca hoț, trădător etc. ne dovedește în ce stare de putregine e adus partidul din partea unui „fruntaș” ca Goldiș. Faptul, că Goldiș a admis acest articol, constituie o mișelie care se însirue cu demnitate alături de altele la fel.

Odată constatat acest lucru nu mai începe îndoiială că nu vom sta la vorbă cu Goldiș, dar ne permitem a-i întreba pe ceilalți membri ai comitetului: Se întâmplă lucrurile acestea cu știrea D-Voastră, dlor din comitetul partidului, și le aprobați?

Am dori un simplu răspuns, ca să revenim.

Procedeu „autorizat”.

Dela d. Octavian C. Tăslăuanu, secretar al Asociațiunii din Sibiu, primim următoarele:

Am trimis următoarea scrisoare ziarului „Românul”, care n'a găsit de cuviință să mi-o publice. Această procedură a organului autorizat o las la aprecierea publicului.

Domnule Director!

De o săptămână și mai bine cetesc aproape zilnic insultele la adresa mea în ziarul „Românul”. D. Aurel C. Popovici, hotărându-se a dăscăli pe d. Octavian Goga pentru atitudinea și părerile dsale politice, găsește de cuviință să mă improscă și pe mine cu batjocuri. Poate vă mai aduceți aminte că acum trei ani în ce puhoi de insulte m'a scâldat tot dsa pentru un articol ce l'am scris în „Luceafărul”. Mă scosese cel mai primejdios dușman al neamului românesc, un fel de Erostrat social. Lumea dela noi cunoaște faptele ce le-am săvârșit în anii din urmă, pentru primejduirea bietului nostru neam și poate deci să judece valoarea osândelor dlui Popovici. În discuția ce-am avut o atunci cu dsa m'am convins

cu cine am de a face, m'am convins că e un om de reacredință și un falsificator fără pereche în publicistica noastră. Am și dovedit acest lucru (vezi „O lămurire” în suplimentul la „Luceafărul” Nr. 11—12 din 1908). Dela aceea discuție pentru mine d. Popovici n'a mai existat și nu mai există, prin urmare nu mă interesează și nu mă ating părerile dsale despre mine. Nici nu vreau să reflectez la noile dsale improscări, ci țin să protestez numai că Dvoastră, în organul oficial al partidului nostru național, permiteți să fiu insultat zilnic, îngăduiți să mi-se tragă la îndoiială cinstea de om și să se batjocurească activitatea mea publică, fără să aveți nici un cuvânt de desaprobare.

Nu mă miră, însă, ieșirile dlui Aurel C. Popovici, când văd că se dedă la copilării și bârfiri chiar și d. Alexandru Vaida-Voevod. Dsa, în articolul „Advocatul Român”, publicat în Nr. din 17 (30) Decembrie 1911 al „Românului”, polemizează cu poșta redacției a Luceafărului, în care se dădeau niște sfaturi unei domnișoare amoroze, și acuză revista că își bate joc de avocați și de preoți. Nu știu ce o fi având d. Vaida cu poșta redacției a „Luceafărului” de-i dă o importanță așa de mare, dar îmi pare rău că dsa polițian serios se coboară la asemenea discuții hazlii.

Tot în temeiul acelei convorbiri nevinovate cu o cetitoare, ne acuză că subminăm dezvoltarea instituțiunii culturale „Asociațiunea”, care ne dă (dlui Goga și mie) sinecure. Ne dă sinecure fiindcă nu desfășurăm nici o activitate la „Asociațiune”. Aici gluma încetează. Având convingerea că d. Vaida își dă seama de greutatea unei asemenea acuze, îmi permit să-i dau unele lămuriri în ce privește munca la „Asociațiune” (d. Goga se va apăra singur, dacă va crede de cuviință).

Indatoririle mele dela „Asociațiune” sunt prevăzute în „Regulamentul” afacerilor interne ale comitetului central și în § 28, care textual e următorul:

Secretarul II. (administrativ):

- a) este referentul comitetului central în toate afacerile personale, administrative și economice (afară de cele rezervate casierului în § 30 al statutelor) și îngrijitor de corespondența cu autoritățile publice, cu organele Asociațiunii și cu publicul din afară;
- b) este notarul ședințelor comitetului și al adunărilor generale;
- c) conduce organizarea despărțămintelor și controlează activitatea acestora;
- d) este referent în afacerile ce privesc școala civilă de fete și așezămintele ce le va mai înființa Asociațiunea în viitor;
- e) este referent în toate afacerile fondurilor și fundațiilor administrative de Asociațiune, și în fine
- f) prevede agendele economului, conform §-lui 34 din statute.

Afară de „agendele economului” pe cari comitetul central le-a încredințat altei persoane mi-am împlinit și îmi împlinesc toate aceste indatoriri la cari m'am angajat când am venit la „Asociațiune”. Împlinirea datoriilor mele o dovedesc actele oficiale ale instituțiunii noastre, pe cari are posibilitatea a le controla și d. Vaida, întru cât estrasele lor se publică regulat în revista „Transilvania”.

Dacă aș fi făcut numai ceeace mi-se impunea prin regulament nimenea — nici chiar un fost membru ordinar al „A.”, ca d. Vaida — nu are dreptul să-mi reproșeze că nu-mi fac datoria la „Asociațiune”.

Dar eu am făcut și mai mult: a) în cei trei ani din urmă am redactat revista „Transilvania”, în care am scris articole și însemnări; b) tot de trei ani sunt încredințat cu îngrijirea Museului

„Asociațiunii”, pentru care am adunat sute de obiecte făcând mai multe călătorii; c) de un an la propunerea și după planul meu, s'a organizat „Biblioteca populară a Asociațiunii”, care apare sub îngrijirea mea și care s'a răspândit în 121 de mii de exemplare în cursul anului 1911. Pe lângă aceste am aranjat și am ținut conferințe, am organizat despărțăminte nouă, ducându-mă chiar și în Maramureș, și am mai făcut multe altele și sper că voi mai face.

Toate acestea le-am făcut nu fiindcă eram dator, în urma angajamentelor mele reglementare, ci din cea mai curată dragoste față de instituțiunea la care lucrez pentru binele obșteesc.

Întreb deci pe d. Vaida: ce puteam și ce trebuia să mai fac pentru „sinecura” ce o primesc dela „Asociațiune”?

Dacă d. Vaida este un om corect îl rog să dovedească pe ce și întemeiază dsa acuza că nu muncește la Asociațiune.

Aștept răspunsul cinstit și lămurit al dlui Vaida.

Mulțămindu-vă pentru ospitalitate, vă rog, dle director, să primiți încredințarea deosebitei mele stime.

Sibiu, 1 Ianuarie n. 1912.

Oct. C. Tăslăuan.

Onea Săvului.

O poveste dela noi din sat, care poate fi și tălcuită de cine vrea. —

Azi, când fiecare cuvânt e tălcuit îndată ce apare în coloanele acestei foi, mi-e teamă să prind condeint în mână să descriu viața văcarului Onea Săvului. Cred însă că povestirea aceasta nu va fi tălcuită, ci va fi primită ca un panegiric care nu s'a ținut la groapa lui Onea, deschisă eri și însemnată azi prin un morman de țărână proaspătă.

Fie ortatul Onea era din familia Săvuleștilor de pe Gruiu și casa lui se poate vedea de lângă biserică, cea mai ridicată dintre toate casele din sat. Odată sta pe coastele Gruului ca un foisor domnesc, dar în cursul vremii pe vale satului s'au ridicat case mai frumoase și casa lui Onea încă a încredințat să se coboare între ele. Mai acum doi ani Onea a proptit-o și acum seamănă cu o modernă și uriașă pălărie de paie, în care măstacii afumați și căprioară desvelii fac decorațiile.

De aici pleca în fiecare dimineață badea Onea, cum îl ziceau oamenii în față, ori Săvulete cum îi ziceau în dosul lui, cu bicul pe umăr și cu straița subsuoară, îndată ce se crepa de ziua. Pocnea bicul și pronunța câte un nasal he! he! prin care anunța satului că și-a început orele de oficiu. Tot la a cincea sau la a șesoa casă se oprea și spunea poturile satului: un oficiu secundar pe care-l purta fără nici o remunerațiune.

Nu era glumă să te scoli deodată cu Onea, dar dacă nu'l auziai de dimineață cum spunea poruncile, ziua trecea fără veselie. Câtă voie bună între băetandrii când puteau să-i imiteze glasul lui pitigăiat, adus pe nas, și să spună și ei legile satului: „Oameni buni și domnilor, dările sunt scadente!”

Dumnezeu să'l ierte, nu se mai supără Onea dacă spunem curat că era fonf și legile predicat de el nu prea erau înțelese, desi copiii și strengărașii ca să repeteze, îl întrebau: „De bir spui bade Onea?” Și mai fonf și mai pitigăiat striga „domnilor” dările sunt scadente!”

Reluându'si apoi oficiul de văcar, pocnea din bic și striga he! he! ca să se oprească din nou și să spună aceluiasi auditoriu ce a spus mai înainte. Totdeauna a trăit el din ce-i da satul, chiar și până a învățat meșteșugul, moștenit altcum dela tatăl său, a învățat pe banii satului. De pe atunci, la căratul porumbului, din fiecare car căpăta câte un tulu. Oficiul al doilea nu l-a moștenit dela părinți și era mândru că el l-a câștigat pe seama familiei și'l purta fără plată.

Când era tânăr era la toate mințile ca oricare alt om, era supus om de înțelegere, iar iarna, când oficiul lui lua vacanță, nu și trimetea mâinile și stomacul în vilațiatură. Însă, bietul de el, un moment însemnat în viața lui i-a schimbat toate obiceiurile pentru restul de zile cu cari l-a hărăzit Cel de sus.

Era într'o zi de vară. Onea și-a dus pe umeri pe imăgul din Valea hotarului. Roua și-a dus de pe iarbă, pășunea era bună, căci era de cu primăvară. Săvulete s'a lăsat pe pajșteja împitritată de ciocinele galbene pe cari

Dacă voiești să-ți cumperi ghetete solide și bune, pălării, albituri și mănuși moderne, cu preț moderat, atunci adresează-te numai la prăvălia cea mai mare din Bihor alui

Mannhardt Jenő mai înainte **Leitner Lázár**, Nagyvárad, Zöldfa-utca Nr. 13.
Cine ne părănește pe noi și noi îl părănim!

tul unei broșuri este numai 6 bani; întreagă colecția costă deci 48 bani.

Biblioteca tinereții se află de vânzare la toate librăriile și tipografiile românești din patrie. Ceice vor comanda direct dela biroul „Asociațiunii” (Sibii Str. Saguna Nr. 6) cel puțin 50 de serii de câte 8 exemplare, vor primi un rabat de 25%.

Seria se va continua în cursul anului viitor. — Biroul Asociațiunii.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cum-păra lucruri de mână, pentru dame precum și ne-cesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Far-kaș** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pre-gătește pe lângă omorâr mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, exa-mene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul pro-iectelor de reformă a învățământului iuridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Mișcare culturală și socială

— Petreceri, concerte. —

8 Ianuarie n.

Teatru în Ticuș. Tinerimea română din Ticușul-săsesc invită la producțiunea teatrală, urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. în școala gr.-cat. din Ticuș. Se va juca „Răsplata păcătoșului”, „Tiganul cătană” și „Isailă Zgriburici”. Inceputul la orele 7 jum. seara.

Teatru în Hațeg. „Reuniunea română de cântări din Hațeg” invită la reprezentația teatrală, urmată de joc, ce va avea loc a doua zi de Crăciun (8 Ianuarie n.) în sala mare a hotelului „Mielul de aur”. Se va juca „Dra-goste copilărească” de C. Murai și „Nevasta lui Cer-celuș” de P. Locusteanu. Inceputul la orele 8 seara.

13 Ianuarie n.

Concert în Cluj. „Reuniunea sodalilor români din Cluj” invită la concertul urmat de dans pe care îl va aranja din prilejul Jubileului de 40 ani dela înființare. sub patronajul domnilor prezidenți al Reuniunilor-su-rori: Victor Em. Tordășianu (Sibiu), Arseniu Vlaicu (Brașov), Gavril Precup (Blaj), Dr. Victor Onișor (Bi-ștrita), Dr. Valer Moldovan (Turda), Eugen Pop Pă-curariu (Sebeșul-săsesc). — Sâmbătă în 13 Ianuarie n. 1912 (Presara anului nou) în redută. Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare: Loja 10 cor., locul I 4 cor., locul II 3 cor., locul III 2 cor., galeria și loc de stat 1 cor. Ofertele benevole, răscumpărarea invitațiilor și suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cvita în ziare. Adresa casarului: Teodor Târziu, frizer (Hotel Central). Bilete de intrare se află de vânzare la: Teodor Târziu, M. Radu, eroitor, și sara la casă.

BIBLIOGRAFII.

A apărut:

Înșiră-te mărgărite... de Victor Eftimiu, poem care s'a reprezentat pe scena teatrului Național din Bucu-rești cu mare succes. Un volum 2 cor.

POȘTA REDACȚIEI.

Cluj. Vă rugăm să ne trimiteți la vremea sa notița, ca să nu uităm.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Aurel Pimtea, Hațeg. Am primit 10 cor. în abon. Mai aveți de solvit 16 cor. până la fiea a-nului 1911.

Ioan Dumitrean, Șard. Am primit 20 cor. în abonament.

Alexandru Drimba, Cséklye. Am primit 14 cor. abonament pe Sem. I 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

**REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE**

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare în cancelaria mea.

Dr Gheo șhe Drimba,
adv. Kóhalom.

Caut 2 ucenici

pentru prăvălia mea micștă pe timp de pa-tru ani. Ucenicii după o lună de probă dacă vor fi acceptați, vor primi dela mine toată proviziunea și înbrăcăminte.

Gheorghe Millian,
comersant Dézna.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD

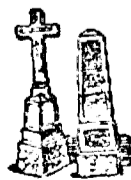
DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁCZ II.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de arși, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edifi-ciu și cripte cu diferite expozituri, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldă răm de beton, canale, poduri de

beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit d-semnu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. p-b ic prin lucru bun și prețuri ieftine.
Liferez pietri și nisip în cant mare

În atenția pomicultorilor!

Ofer altui de pruni bosnieci ca „Balkanska Carica” (Regina bal-canului) și „Kraljica Bosne” (Re-gina Bosniei). — Altoitul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fa-bricarea sucei și a siropului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul veri cade frunza, pricinuind atricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din par-tea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu me-dalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,

mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Greciun & Voda

din Lușoș.

care dispune de căzănării mari pro-prii în Bănat și Ardeal.

P. Bittenbinder

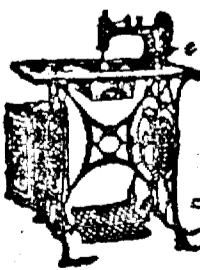
colorator de mășuri, curăți-tor chemic de baie și spălator.

Timișoara — Temesvár.

Centra: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chemic, ori-ce haine de dame, domni și copii, per-dele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă ori-ce fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chemic cu 3 cor. Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

Prima calitate.

Mașini de cusut „Singer” ca itat bună, p n ru teme-cu 30 fl (ka ikaha ós) tot pentru f mri 42 fl., cen-ta bobin 47 fl., cu 5 cutii din oricare soi 55 fl., cu luntre scufu dată e (súly-szó karikahajós) cent albob n fără sunet, artis ic lucrate, un a va-rat de or p ntru casă cu

65 fl. precum și biciclete cu 52 florini, pe lângă garanțe de 5 ani — faceaza:

KRAUSZ HENRIK,

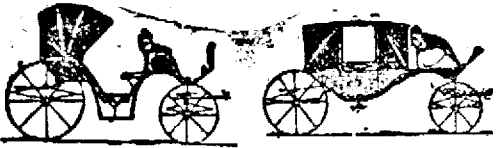
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resinzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimit gratis și franco

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
langă biserica gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe,
orecum și lucrări de dogărie și făurarie.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Cele mai fine și mai elegante haine
pentru bărbați și copii,
cel mai potrivit și cel mai ieftin
isvor de cumpărare pentru ori-ce îm-
brăcăminte se află la

Moskovitz Zs.

Arad, edificiul teatrului
unde e asortiment bogat și
cel mai bun croi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți,
precum dnilor teologi și pedagogi asupra
îmbrăcămintelor

„Șaguna”

făcut de mine, ce se poate cumpăra exclu-
siv numai la mine, precum și redingate
și veste prețești.

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine,
se străformă după măsura corpului fără nici
o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
Intrebuințarea telefonului pentru P. T. public
e gratuită.

Comande din provincie se efectuează
momentan.

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu o.l brut, dela 4—100 HP.

Motoarele mele patentate au *regulator cen-
tral* și mecanism de așezat cu mâna. —
In urma arderii regulate a oleiului, motoa-
rele nu produc nici un miros nepăcut. —

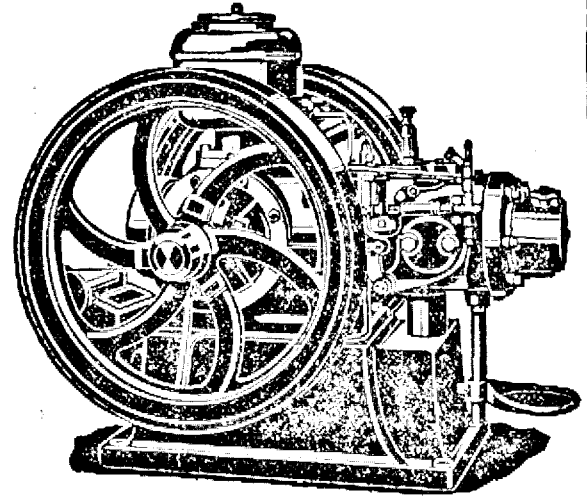
Nu trebuie curățit des!

Spese de funcționare pe oră 1 1/2 filer.

Surányi Viktor,

inginer-mechanic diplomat.
Budapest, VI., Lázár-utca 18.
(Indărățul Operel)

Condițiuni favorabile. Prețuri ieftine.
Intermediarii primesc recompensă.

Motoare cu benzin și gaz.

Igaz Sándor,

mare depozit de ciacornice, diferite articole și șiu-
vaericele de diamant, brilliantine, aur și argint.

Arad, Andrásy-tér (Palatul Minorilor).

Își recomandă bogatul său depozit,
asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Crăciun.

Despărțământ separat pentru
articole de prima calitate de
argint de China

Ciacuri de părete cu sunet
de harfă și de clopot, în dife-
rite colori și formate elegante.

Prețuri de tot solid fixate.

Fondat la 1902.

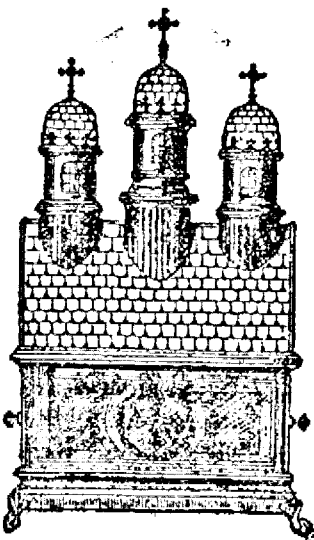
Telefon Nr. 321.

Telefon 116-53.

Stiassny és Novák

turnătorie artistică de metal.
Budapest, VI., Váci-ut 179. sz.

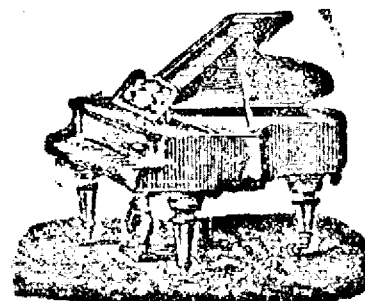
Lucrează diferite decoruri la edi-
ficii, cripte. Toamnă diferite părți
pentru mașini precum și table cu
înscrispă pentru avocați, medici
și ingineri. Table cifate cu în-
scrispă numelor de strade pentru
orașe și sate, cu prețuri ieftine.

Telefon Nr. 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de pianee cesar regale
Temesvár-Józsefváros
Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

Liferează:

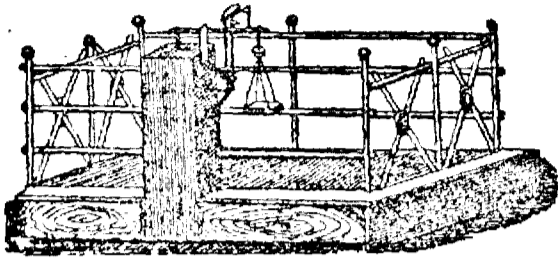
PIANE ȘI PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și
execuție promptă.
Profesorii și in-structorii de muzică pri-
mesc favorabil.
Catalog ilustrat la dorință trimis gra-
tuit și porto franco.

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

Hodmező-ásá hely, — Szeged,
Lánc-utca. — Bokor-utca 10.

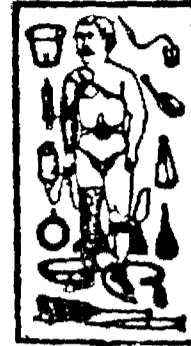
Recomandăm comerțanților, proprietarilor de mori agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre pregătite din el mai bun material Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, intractabile, au ent ferate. — Pentru România livrăm și neautentificate Comercianților le dăm rabat — Catalog la cerere trimitem cu rețintă arcera poștei.

Guidó Becsi

pregătitor de bandaje,
Sibiu—Nagyszeben, Reispargasse Nr. 7.

Se recomandă pentru exercițiul tuturor aparatelor ortopedice: Dreptșitor, aparate de rezimat, mers și întins, mâni și picioare artificiale, mai departe bandaje pentru surpături, or formă și execuție, cingători de gumi, ciorapi de gumi și toate articolele aparținătoare acestor specialități. — Depozit de articole chirurgice, irigatoare, vală pentru ajutor și în stări șofă pentru așternuturi de pat Rico, cingători igienice pentru dame 1 duzină 1 cor. Specialități franceze de gumi. Trimitere discretă. În caz de lipsă Vă rog pentru comanda D voastră.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele model și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi executate ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Damele cari voiesc să fie svelte, încerce corsetele mele „Neuester Schnitt” necesare la costumele »Prințes« și »Directoire«.

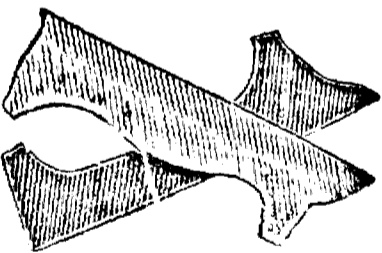
CORSETE

după măsură, precum și reparaturi se fac în acuratețe.

Gustav Zimmermann
Sibiu—Nagyszeben,
Grosser-Ring, 1. în etaj.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de jocărie, curelărie și ciobotărie
Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și suțuri de piele. Talpi Vaché și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Șifon de cusut alb și colorat. Tort diferit. — Fă-lă, barchet, pânză, talpi de păslă și asbeih, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

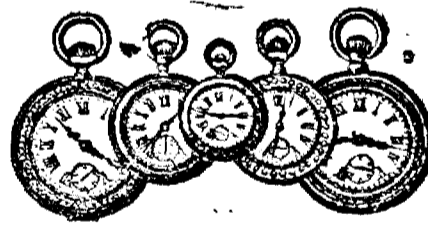
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispargasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articole opinci. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficiale. Toate reparaturile se execută prompt și cu garanție.

Bordy József,

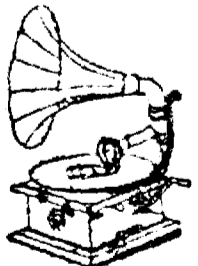
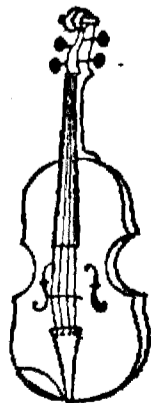
cojocar-blănar,

Marosvásárhely, Széchenyi-tér Nr. 13.

Recomandă articolele de blănărie și jocărie, dela cele mai simple până la cele mai complicate. Primește și reparaturi. Imprumută bunde de călătorii și ia spre păstrare în timpul verii, paltoane de iarnă și blane, pe lângă asigurarea contra focului. — Comandele se îndeplinesc prompt, ieftin și cinstit.

Nici o fabrică de gramofone și cufoane nu poate să lifereze mai ieftin ca

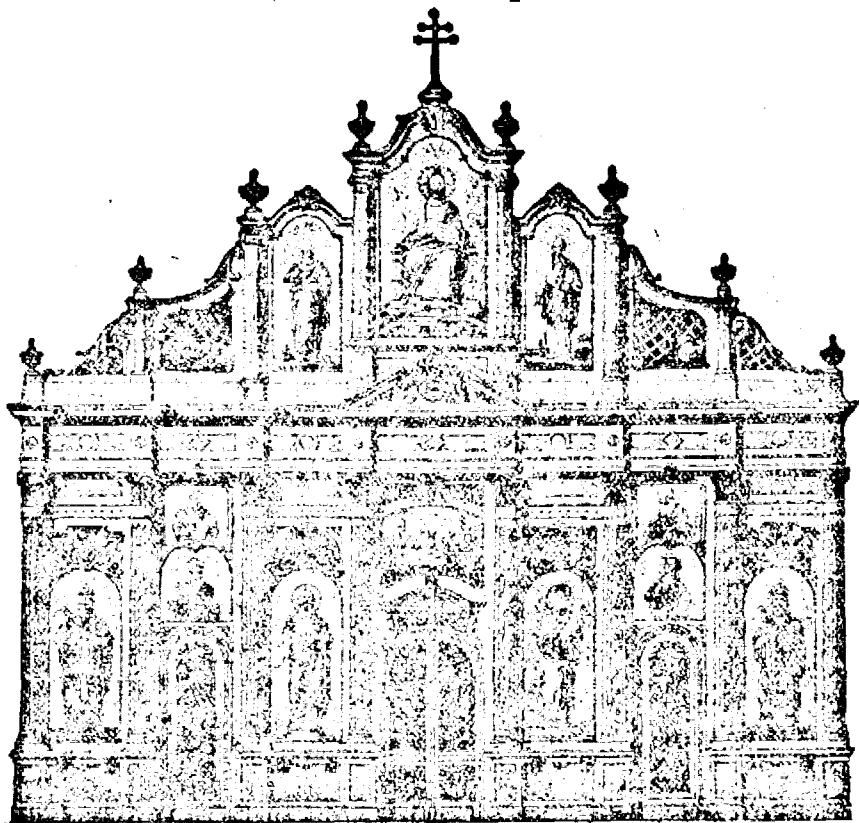
Reich Aladár,

atelier de instrumente muzicale.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 27 T.

Catalog gratuit.

Schmidt János, succesor Schmidt Ferencz
 institut pentru ridicarea altarelor în
 — Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.
 Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

Sam. Wagner,

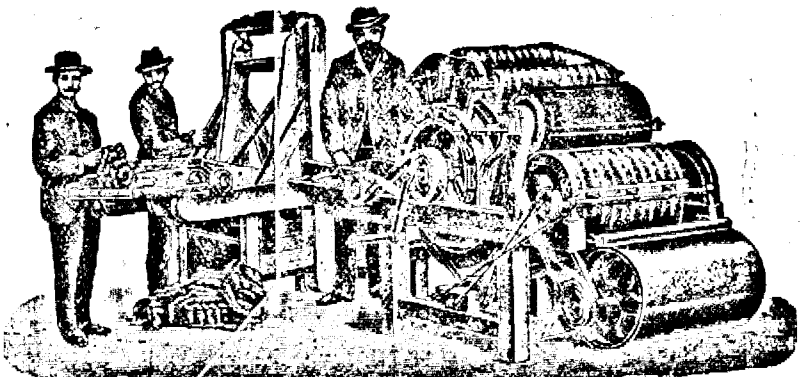
Prima turnătorie de fier Sibiană.
 Mare fabrică de mașini agricole.
 Atelier de mori și prăvălie de fier.

◆ NAGYSZEBEN. ◆

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauție. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Piuă pentru abale (postayuri).

Foarte mare export în România și Orient.

Instalează: mori de orice mărime. Cilindri la mori pentru asortat făina — Conducte de apă etc. — Efectuază: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevi de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime. — Foarte mare asortiment de MOLOARE dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cerere gratis.

AFLI LA NOI

cel mai bogat asortiment de diferite articole cu prețuri ieftine. Vizitează negreșit prăvălia noastră unde vei afla frumoase lucruri pentru
DARURI DE CRĂCIUN

ARTICOLE DE GALANTERIE:

Mese pentru flori
 Mese pentru fumat
 Rame pentru fotografii
 Ettagere de tot felul
 Garnituri p. masa de scris
 Garnituri pentru fumat
 Machete de teracotă
 Vase pentru flori
 Belouri
 Casette în colorii
 Articole japoneze
 Bricege
 Aparate de ras
 Artificii
 Lampe electrice de buzunar.
 Cofere
 Corfe

Săculețe pentru dame
 Portmonaide
 Necesaires
 Articole de toaletă
 Oglinzi de tot felul
 Articole pentru turiști
 Bastoane
 Articole de lux.

BIJUTERII
 de toată categoria,
 lanțe, cercei, ace,
COLIERE
 cu ametist în argint.
 »ANTIK«
 bijuterii moderne.

Trăsorele pentru copii.
 — JUCĂRII. —

■ Mare magazin. ■ Prețuri ieftine. ■

ARTICOLE DE MODĂ:

BLUZE
 ROCHII
 JUPOANE
 COSTUME
 PARDESII
 ȘORTE diferite calități
 RUFEE DE DAMĂ /
 JACHETE
 PALTOANE
 CHERETE
 BONETE
 JABOTS-URI
 CORDOANE

EVENTAILLE
 PLEDURI
 RUFĂRIE DE TRICOT
 CIORAPI.
 PRODUSE PROPRII.

ARTICOLE DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI, — CĂMĂȘI, GULERE, CIORAPI, CRAVATE, BATISTE.

■ Nu-i obligament de-a cumpăra! ■

MARE ASORTIMENT DE GHETE.

Marca: »SALAMANDER« cea mai bună fabrică de ghete din întreaga lume, pentru domni și dame: Cor. 16-50. — Preț de unitate Cor. 20-50.
 Marca: »MARA«, ghete pentru domni și dame, sistem nou Cor. 13-50.

Ghete pentru vânat și turiști.
 Ghete pentru patinat și săniuș.
 Ghete pentru dans.
 Ghete călduroase de casă.
 Camașine.
 Galoși și șoșoni.

KAUFHAUS M. BRECKNER
 Hermannstadt. SIBIU. Nagyszeben.